

หนังสือสุภาษิต

หนังสือสุภาษิต เหมือนอย่างทุกเล่มในพระคัมภีร์ ได้รับการคล้อยจากพระเจ้า เล่มนี้เริ่มขึ้นด้วยคำว่า "สุภาษิตของซาโลมอน" ซึ่งอาจจะหมายความว่าซาโลมอนรวบรวมสุภาษิตหลายข้อ และไม่ได้เขียนขึ้นเองทั้งหมด แต่ซาโลมอนเป็นผู้ที่เขียนสุภาษิตเหล่านี้ส่วนใหญ่ที่เราเห็นในสุภาษิต 1:1 และ 25:1 และให้เปรียบกับ 1 พกษ 4:29-32 สองบทสุดท้ายถูกเขียนขึ้นโดยผู้อื่นตามที่กล่าวไว้ในสองบทนั้น

"คนของเฮเซคียาห์" ได้รวบรวมสุภาษิตต่าง ๆ ในบทที่ 25-29 แต่ยังคงเรียกสุภาษิตนั้นว่า "สุภาษิตของซาโลมอน" อาดูร์เป็นผู้ที่เขียนบทที่ 30 และกษัตริย์เลมูเอลเป็นผู้ที่เขียนบทที่ 31 แต่ข้อ 10-31 ของบทสุดท้ายมีหัวเรื่องที่ต่างกับกับข้อ 1-9 ของบทนั้น และผู้เขียนอาจจะตั้งใจให้สองหัวเรื่องนี้อยู่คนละบท

หนังสือสุภาษิตเป็น "อักษรศาสตร์แห่งสติปัญญา" คือเป็นคำแนะนำที่รวบรัด มีค่ามาก และได้รับการคล้อยจากพระเจ้า ซึ่งสามารถช่วยทุกคนได้ หนังสือสุภาษิตนี้เป็นสุภาษิตตามหลักจรรยาที่ซัดเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

อ.มาร์ติน ลูเตอร์เรียกหนังสือสุภาษิตว่า "หนังสือแห่งการประพฤติดี" อ.คอลลิดจ์เรียกเล่มนี้ว่า "คู่มือที่ดีที่สุดสำหรับรัฐบุรุษ" อ.ดิน แสตนลีย์เรียกหนังสือนี้ว่า "ปรัชญาแห่งชีวิตประจำวัน" อ.อังกัส ได้กล่าวว่า "หนังสือสุภาษิตเป็นหนังสือสำหรับจรรยาประจำวัน เหมือนอย่างหนังสือสติเป็นหนังสือสำหรับการสรรเสริญพระเจ้า" อ.บริดจิสอธิบายว่า "เล่มอื่น ๆ ในพระคัมภีร์ยกย่องตำแหน่งสูงของเรา และหนังสือสุภาษิตสอนว่าเราควรประพฤติอย่างไรในตำแหน่งนั้น" อ.โอทินเจอร์บอกว่า "หนังสือสุภาษิตอธิบายชีวิตของพระเยซูชัดเจนมาก" (จาก Christian Workers Commentary, โดย อ. เจมส์ เกรย์)

1 เรื่องราวสำคัญ

ก ชื่ออันประเสริฐ

1 "การระลึกถึงผู้ชอบธรรมย่อมนำมาซึ่งความสุข" (10:7)

2 "น่าจะเลือกชื่อเสียงดีมากกว่าเลือกทรัพย์สมบัติ และมีคนนับถือก็ดีกว่ามีเงินทองอีก" (22:1)

ข ยวชนกับการติสอน

1 ผู้ที่มีบุตรชายที่ประพฤติอย่างเหมาะสมก็เป็นสุข แต่มารดาของผู้ซัดขึ้นก็เศร้าใจ (10:1; 17:21, 25; 19:13)

2 ผู้เยาว์วัยที่ฉลาดจะฟังบิดาของตน แต่ผู้เยาว์วัยที่เยาะเย้ยจะไม่ฟังบิดาของตน (13:1)

- 3 "บุคคลผู้ไม่ยอมใช้ไม้เรียวก็เป็นผู้ที่ชังบุตรของตน แต่บุคคลผู้รักบุตรย่อมเมตตาสิ่งสอน" (13:24)
- 4 "จงตีสอนบุตรชายของตนเมื่อเห็นว่ามีหวังที่เขาจะกลับดีได้ และอย่าเลิกเมื่อบุตรร้องไห้มาก" (19:18)
- 5 "จงฝึกสอนเด็กให้ประพฤติตามทางที่ควรประพฤตินั้น และเมื่อแก่ชราแล้วเขาจะไม่เดินห่างจากทางนั้น" (22:6)
- 6 "ความโหดเขลาผูกพันอยู่ในจิตใจของเด็ก แต่ไม้เรียวจะขับไล่ความโหดเขลานั้นไปเสียได้" (22:15; 29:15, 17)
- 7 "อย่าละเลยการเมตตาสอนเด็ก ด้วยว่าถ้าเจ้าจะตีสอนเด็กด้วยไม้เรียว เขาจะไม่ตาย" (23:13-14)
- 8 คำสอนสำหรับบุตรทั้งหลาย (23:15-25)
 - ก คำเตือน
 - ข คำสัญญา
 - ค ความยินดีของบิดามารดา
- 9 บุคคลที่ไม่ดี (30:11-14)
 - ค เรื่องเกี่ยวกับธุรกิจ
 - 1 พระเจ้าทรงเกลียดชังตราซึ่งที่ไม่ซื่อสัตย์และทรงยินดีในความซื่อสัตย์ (11:1; 16:11; 20:10, 23)
 - 2 อย่าคำประกันเพื่อคนที่เราเองก็ไม่ค่อยรู้จัก (6:1-5; 11:15; 17:18; 22:26-27)
 - 3 อย่ายับยั้งการชดใช้หนี้ของท่าน (3:28)
 - 4 พระเจ้าไม่ทรงปล่อยให้คนคืออดตาย (10:3)
 - 5 คนเกียจคร้านในไม่ช้าจะยากจน คนทำงานหนักมีทรัพย์สมบัติมากมาย (10:4; 22:29)
 - 6 คนเกียจคร้านเป็นความปวดร้าวของเจ้านาย คุณคว้นในตาของนายหรือน้ำส้มที่ทำให้เสียวฟัน (10:26)
 - 7 คนที่วางใจในทรัพย์สมบัติของตนจะตกต่ำลง (11:28)
 - 8 การยอมรับสินบนเพื่อบิดเบือนความยุติธรรมก็เป็นการผิด (17:23)
 - 9 ปรับปรุงธุรกิจของท่านก่อนที่จะมีเยามีเรือน (24:27)

- 10 "เพราะว่าทรัพย์สินนั้นจะไม่ยั่งยืนอยู่เป็นนิรันดร์ และมงกุฏนั้นจะไม่ถาวรชั่วลูกชั่วหลาน"
(27:23-27)

ง เรื่องเกี่ยวกับการสมรส

- 1 จงดื่มน้ำจากถังเก็บน้ำของตัวเอง (5:15)
- 2 จงชื่นชมยินดีด้วยกันกับภรรยาที่อยู่ด้วยกันมาแต่หนุ่มสาว (5:18)
- 3 สตรีรูปงามที่ปราศจากความรอบคอบและความสำรวมก็เหมือนกับแหวนทองคำเนื้อดีที่ประดับไว้ที่จมูกหมู (11:22)
- 4 บุคคลผู้นำความเดือดร้อนให้แก่ครัวเรือนของตัวเองจะได้รับลมเป็นมรดก (11:29)
- 5 ภรรยาผู้มีใจบริสุทธิ์นั้นเป็นมงกุฏของสามีตน แต่ภรรยาผู้ที่ให้ความอับอายขายหน้านั้นเป็นเหมือนความฝุในกระดุกของสามี (12:4)
- 6 สตรีที่มีปัญญาทุกคนยอมก่อสร้างบ้านเรือนของตนขึ้น แต่ผู้ที่โหดเขลายอมรื้อบ้านลงด้วยมือของตนเอง (14:1; 19:13)
- 7 คนใดที่ได้ภรรยาก็ได้ของที่ดี และเขาจะได้รับการโปรดปรานจากพระเยโฮวาห์ (18:22)
- 8 ที่จะอาศัยอยู่ที่มุดาคคฟ้าดีกว่าอยู่ตามห้องกว้างขวางเดียวกันกับหญิงมัททะเลาะจู้จี้ (21:9; 25:24)
- 9 ไปอาศัยอยู่ที่ป่าเปลี่ยวดีกว่าอาศัยอยู่กับหญิงที่มัททะเลาะและบ่นจู้จี้ (21:19)
- 10 ใครพบหญิงดั่งงามได้หละ ?

หมายเหตุ: คำตอบที่ละเอียดที่สุดสำหรับคำถามนี้ได้ไว้แล้วในบทสุดท้ายของหนังสือสุภาษิต (31:10-31)

จ เรื่องเกี่ยวกับการผิดศีลธรรม

- 1 หมายถึงการไม่เชื่อฟังและเยาะเย้ยพระบัญญัติของพระเจ้า (2:17)
- 2 การผิดศีลธรรมนำทางไปตามถนนแห่งความตายและนรก (2:18; 7:27; 9:18)
- 3 การผิดศีลธรรมทำให้คนครวญคร่ำด้วยความเจ็บปวดและความอัปยศเมื่อโรคเข้ามากัดกินร่างกาย (5:11)
- 4 การผิดศีลธรรมนำไปถึงความสำนึกผิดอย่างขมขื่น (5:12-13)
- 5 การผิดศีลธรรมจะถูกพิพากษาโดยพระเจ้า (5:21)
- 6 การผิดศีลธรรมจะนำคนไปถึงความยากจน (6:26)
- 7 การผิดศีลธรรมจะเผาผลาญจิตวิญญาณแน่นอนอย่างกับที่ไฟเผาผลาญเนื้อหนัง (6:27, 32)

8 การพิศมิตศีลธรรมสามารถเปรียบเทียบได้กับ (7:22-23)

ก โศกที่กำลังหาผู้ฆ่า

ข คนโง่เขลาที่ถูกคักไว้รอคอยธนูสังหาร

ค นกบินเข้าในบ่วงเร็ว

ฉ เรื่องเกี่ยวกับเพื่อนชั่ว

1 จงปฏิเสธเขาเสีย เพราะว่าเขาพยายามจะคักคนอื่นก็ได้แต่คักตนเองเท่านั้น (1:10-19)

2 จงปฏิเสธเขาเสีย เพราะเขากินอาหารอันเนื่องมาจากความชั่วร้าย และดื่มน้ำองุ่นอันเนื่องมาจากการอำมหิต (4:17)

3 จงปฏิเสธเขาเสีย เพราะความกรุณาของเขาก็เป็นกลอุบาย เขาต้องการให้เราเป็นเครื่องมือ (23:6-8)

4 จงปฏิเสธเขาเสีย เพราะลักษณะนิสัยที่แท้จริงของคนใด ๆ ย่อมสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากเพื่อนที่ตนเลือกคบ (27:19)

ช เรื่องเกี่ยวกับสติปัญญา

1 ความเกรงกลัวพระเจ้าเป็นรากของสติปัญญา (1:7; 9:10)

2 สติปัญญาทำให้คนรับเกียรติเป็นอันมาก (1:8-9)

3 สติปัญญาจะรักษาคนไว้ให้พ้นจากการพิศมิตศีลธรรม (2:10-16)

4 สติปัญญาจะนำทางเดินทั้งปวงของคน (3:6)

5 สติปัญญาจะให้ความสดชื่น สุขภาพดี และความมีชีวิตชีวาแก่คน (3:8)

6 สติปัญญา (อย่างคนฉลาดที่ถวายสิบชักหนึ่ง) จะเพิ่มเติมขุมคลังของตนด้วยข้าวสาลีและข้าวบาร์เลย์ และถั่งน้ำองุ่นจะเปี่ยมล้นด้วยน้ำองุ่นที่ดีที่สุด (3:9-10)

7 สติปัญญาประเสริฐกว่าเงิน ทอง และทับทิมมีค่า (3:14; 8:11, 14-19)

8 สติปัญญาให้ชีวิตที่ยืนยาว ความมั่งคั่ง เกียรติยศ ความพึงพอใจ และสันติภาพ (3:16-17; 9:11)

9 สติปัญญาเป็นวิธีที่พระเจ้าทรงใช้ในการเนรมิตสร้างของพระองค์ (3:19-20)

10 สติปัญญาเป็นหลักสำคัญ (4:7)

11 ควรที่จะรักสติปัญญาดุจดังที่รักผู้รัก (7:4)

12 สติปัญญานำมาซึ่งความโปรดปรานจากพระเจ้า (8:14, 35)

ซ เรื่องเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

- 1 ที่มีการควบคุมตนเองก็ดีกว่าที่จะยึดเมืองใหญ่ไว้ (16:32)
- 2 คนที่ควบคุมตนเองไม่ได้มักจะเริ่มทำบางสิ่งที่ตนก็ไม่สามารถจะทำให้สำเร็จได้ (25:8)
- 3 คนที่ปราศจากการควบคุมตนเองก็ป้องกันตนเองไม่ได้ เช่นเดียวกับเมืองที่กำแพงพังลงแล้ว (25:28)

ด เรื่องเกี่ยวกับเหล่า

- 1 เหล่ามีความกล้าหาญเทียมและนำไปสู่การทะเลาะวิวาท (20:1)
- 2 เหล่าทำให้ใจเต็มไปด้วยความเจ็บปวดและความเศร้าโศก (23:29-30)
- 3 เหล่าทำให้ตาแดงกำและมึนปวดแผลมากมาย (23:29-30)
- 4 เหล่ากัดเหมือนยาพิษและปล่อยพิษเหมือนงูเห่า (23:32)
- 5 เหล่านำไปสู่ประสาทหลอนและพุดเพื่อคลุ้มคลั่ง (23:33)
- 6 เหล่าทำให้คนพุดสิ่งที่โง่ ๆ ไร้สาระ (23:33)
- 7 เหล่าทำให้คน โซเซไปมาเหมือนกาลาสีเกลือกกลิ้งอยู่กลางทะเล (23:34)
- 8 เหล่าทำให้คนถูกทုตีโดยไม่รู้สีกตัวเลย (23:35)
- 9 เหล่าเป็นเหตุให้ผู้นำลิ้มหน้าทีของตนและบิดเบือนความยุติธรรมไปเสีย (31:5)

ญ เรื่องเกี่ยวกับมิตรภาพ

- 1 เพื่อนแท้ย่อมจงรักภักดีเสมอ (17:17)
- 2 บาดแผลที่ได้รับจากเพื่อนก็ดีกว่าได้จุมจากศัตรู (27:6)
- 3 อย่าละทิ้งเพื่อนเลย ไม่ว่าจะเพื่อนของท่านหรือของบิดาท่าน (27:10)
- 4 คำแนะนำอันสหายก็น่าพอใจดุจดังเช่นน้ำหอม (27:9)
- 5 เหล็กกลับเหล็กให้คมได้ฉันใด คนเรากลับเพื่อนของเราให้เฉียบแหลมขึ้นได้ฉันนั้น (27:17)
- 6 คนใดที่อยากจะมีเพื่อนก็ต้องทำตัวเป็นเพื่อนก่อน (18:24)
- 7 เพื่อนแท้ก็สนิทยิ่งกว่าพี่น้อง (18:24)

ฎ เรื่องเกี่ยวกับวาจาที่ลิ้นของตน

- 1 ลิ้นของผู้ชอบธรรมเป็นเหมือนอย่างเงินเนื้อแท้ (10:20)
- 2 คนที่ยับยั้งไว้ไม่พูดก็เป็นคนมีปัญญา (10:19; 11:12)
- 3 ลิ้นของผู้ชอบธรรมเลี้ยบบำรุงคนไว้เป็นจำนวนมาก (10:21)

- 4 คนหน้าซื่อใจคดมักจะทำลายเพื่อนบ้านด้วยปากของเขา (11:9)
- 5 คนใดที่เทียวพูดปากบอนย่อมเผยความลับให้แพร่พรายไป แต่คนใดที่มีใจสัตย์ซื่อย่อมปกปิดความนั้นเสีย (11:13)
- 6 บางคนพูดเหมือนการแทงกระบี่ แต่ลิ้นของคนปัญญาอ่อนรักษาแผลให้หาย (12:18)
- 7 บุคคลผู้ระวังปากของตนก็รักษาป้องกันชีวิตของตนไว้ แต่บุคคลผู้เปรี๊มิฝีปากของตนออกกว้างจะได้ความหายนะ (13:3)
- 8 พยานจริงย่อมช่วยคนไว้ (14:25)
- 9 คำตอบอ่อนหวานกระทำให้ความโกรธหายไป แต่คำขมเผ็ดร้อนกระทำให้โทโสพลุ่งขึ้น (15:1)
- 10 ลิ้นที่สุภาพเป็นจุดต้นไม้แห่งชีวิต และลิ้นที่กระด้างหลงผิดย่อมทำให้จิตใจแตกร้างไป (15:4)
- 11 ถ้อยคำที่กล่าวเหมาะสมกับกาลเทศะก็ประเสริฐนัก (15:23)
- 12 ใจของคนชอบธรรมตรึกตรองก่อนแล้วจึงตอบ (15:28)
- 13 ถ้อยคำที่เพราะหูเป็นเหมือนรวงผึ้ง คือรสหวานแก่จิตใจ และทำให้กระดูกสมบูรณ์ขึ้น (16:24)
- 14 คนที่คือหลงผิดหว่านความซิงดีให้แพร่พราย และคนที่ซุบซิบนินทาที่กระทำให้มิตรสนิทแตกแยกกัน (16:28; 17:9)
- 15 การเริ่มต้นซิงดีกันเปรียบเหมือนคนได้ปล่อยย่น้ำ เพราะฉะนั้นจึงเลิกการโต้เถียงกันเสียก่อนที่จะเกิดการทะเลาะวิวาท (17:14)
- 16 คนที่มีความรู้ย่อมประหยัคำพูดของเขา (17:27)
- 17 ถ้อยคำของคนที่มีกซุบซิบนินทาเป็นเหมือนบาดแผล (18:8)
- 18 ผู้ที่ให้คำตอบก่อนได้ยินเรื่องก็เป็นการโหดเขลาและเป็นความน่าอายแก่ตน (18:13)
- 19 ความตายและชีวิตอยู่ในอำนาจลิ้น (18:21)
- 20 ผู้ที่พูดมุสาจะหนีไม่พ้น (19:5)
- 21 คนที่เหมาะสมกับกาลเทศะเปรียบเหมือนผลแอปเปิ้ลทำด้วยทองคำในรูปภาพที่ทำด้วยเงิน (25:11)
- 22 การที่เพียรอ่อนน้อมวิงวอนนั้นเป็นที่น่าโง่มน้ำพระทัยของเจ้าชาย และลิ้นที่อ่อนหวานอาจกระทำให้กระดูกแตกได้ (25:15)

- 23 คนที่เดินผ่านไปและแวะเข้าไปยุ่งกับการทะเลาะวิวาทไม่เกี่ยวข้องกับตนเปรียบเหมือนคนที่จับหูสุนัขดึงไว้ (26:17)
- 24 ที่ไหนไม่มีพิน ไฟก็ดับ และที่ไหนที่ไม่มีคนปากบอน การทะเลาะวิวาทก็หมดไป (26:20)
- 25 จงให้คนอื่นสรรเสริญเจ้าเถิด อย่าให้ออกจากปากของเจ้าเลย (27:2)

2 บางตอนเป็นตอนเอก

- ก คำเตือนของพระปัญญา (1:20-31)
- ข บำเหน็จแห่งสติปัญญา (3:5-6)
- ค พลังแห่งสติปัญญา (6:6-11)
- ง โสเภณีที่ชั่วช้า (7:1-27)
- จ พระผู้ช่วยที่ทรงฤทธานุภาพ (8:22-31)
- ฉ ผู้กบฏที่ก่อความโกลาหล (30:11-14)
- ช ความจริงที่รู้จักกันอยู่ 16 ข้อ (30:18-31)
- ซ ภรรยาที่ชอบธรรม (31:10-31)

3 การจัดกลุ่มแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม

- ก 7 สิ่งที่พระเจ้าทรงเกลียดชัง (6:16-19)
 - 1 ตาหยิ่งยโส
 - 2 ลิ่นพุดปด
 - 3 มือที่ประหารคน ไม่มีผิดให้โลหิตตก
 - 4 ใจที่คิดการชั่วร้ายนานา
 - 5 เเท่าที่วิ่งไปกระทำผิด
 - 6 พยานเท็จ
 - 7 คนที่แพร่ความแตกสามัคคีในหมู่พี่น้อง
- ข 4 สิ่งที่ไม่รู้จักพอ (30:15-16)
 - 1 หลุมฝังศพ
 - 2 มดลูกของหญิงหมั้น
 - 3 แผ่นดินที่ไม่รู้จักอิ่มน้ำ
 - 4 ไฟ

- ค 4 สิ่งที่อัศจรรย์เหลือที่จะเข้าใจ (30:18-19)
- 1 นกอินทรีขยับบินในอากาศได้อย่างไร
 - 2 งูเลื้อยไปตามก้อนหินได้อย่างไร
 - 3 เรือกำปั่นหาทางแล่นข้ามทะเลได้อย่างไร
 - 4 การเติบโตของความรักระหว่างชายกับหญิง
- ง 4 สิ่งที่แผ่นดินทนไม่ได้ (30:21-23)
- 1 ทาสที่เป็นกษัตริย์
 - 2 คนโง่เขลาเมื่อได้มีอาหารบริบูรณ์
 - 3 หญิงที่น่ารังเกียจได้แต่งงาน
 - 4 หญิงทาสีได้แต่งงานกับสามีของคุณนาย
- จ 4 สิ่งเล็ก ๆ แต่ฉลาด (30:24-28)
- 1 มด (พวกมันไม่มีกำลังมาก แต่สะสมอาหารไว้สำหรับฤดูหนาว)
 - 2 ตุ่น (สัตว์ตัวเล็กและบอบบางที่ป้องกันตัวเองโดยการอาศัยในซอกหิน)
 - 3 ตั๊กแตน (แม้ว่าพวกมันไม่มีผู้นำ แต่มันก็ยังสามารถออกไปเป็นหมู่เป็นพวกได้)
 - 4 แมงมุม (ง่ายที่จะจับพวกมันฆ่าเสีย แต่ก็พบพวกมันได้แม้แต่ในพระราชวังกษัตริย์)
- ฉ 4 สิ่งที่สง่าผ่าเผย (30:29-31)
- 1 สิงโต เจ้าแห่งสัตว์ (มันไม่ยอมหลีกทางให้ใครเลย)
 - 2 สุนัขพันธุ์เกรย์ฮาวด์
 - 3 แพะตัวผู้
 - 4 กษัตริย์กำลังทรงยาตราทัพ
- ช 2 สิ่งที่อาภัพขอลจากพระเจ้า (30:7-9)
- 1 ขอจัดการเท็จและคำมุสาไปเสียให้ไกลจากข้าพเจ้า (30:8)
 - 2 ขออย่าให้ข้าพเจ้ายากจนหรือมั่งมี โปรดเลี้ยงข้าพเจ้าด้วยอาหารพอดีกับความต้องการของข้าพเจ้า (30:8)